

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracija) in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. — kr.
za pol leta . . . 4 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Politika in slovenska duhovščina.

IV.

Če nadalje pomislimo, da ima sv. cerkev strogo dolžnost skrbeti za nadzemeljsko srečo svojih vernikov, ta pa je lahko v veliki nevarnosti zavoljo neugodne nasprotne vredbe njih zemeljskih zadev, razvidno je, da ima sv. cerkev ravno tako strogo dolžnost čuti nad vravnavo njih zemeljskega družbinskega življenja. Z drugimi besedami: sv. cerkev ima sveto dolžnost skrbeti za to, da bodo krščanske načela prešinjala tudi politično življenje katoličanov. Duhovnike, služabnike sv. cerkve veže tedaj neodstranljiva, sveta dolžnost delati na to, da se bode družbinsko, politično življenje ljudstva, ki spada v njih delokrožje in oblastništvo, razvijalo v duhu krščanske vere po načelih katoliške cerkve, po tirjavah njegovih dušnih, večnih koristi.

Zavest te pravice in te dolžnosti je nagnila n. pr. bavarske škofo, da so nedavno izdali pastirske liste v ožigled volitvam poslancev.

Navdušeno, krepko spodbujajo volilce, naj se brez izjeme zbero na volišče, in naj glasujejo za odločne, katoliške može.

Ta dolžnost prihaja za duhovščino tim ostrejši, čim bolj si prizadeva v naših dneh prostomavtarstvo dobiti v svojo oblast vse družinske naprave, navdati s svojimi pogubnimi, brezverskimi načeli vse politično življenje narodov. Velika odgovornost zadene duhovnika, ki bil v tej zadevi zamogel marsikaj slabega odvrniti, pa se dá komu preslepiti ali ostrašiti, da križem roki drži.

Zavest narodnosti, svojega državljanstva in svoje cerkvene časti naj mu bode netilo pogumne, uspešne politične delavnosti, in trden ščit zoper nasprotovanje od kakoršne koli strani. Ta trojni značaj mu daje pravico in dolžnost na političnem polju delati za vero, dom in cara.

IV. Tem razlogom bi vtegnil kdo nasprotovati z odgovorom: „črevljar drži se kopita!“ Spolnuj zvesto, strogo dolžnosti svojega stanu, in že s tem boš veliko koristil ne le sebi, ampak tudi človeški družbi, svojemu narodu.“

Res je, vsak naj skrbi, da ne bo zane-marjal dolžnosti svojega stanu. Zlasti duhovnik ne sme biti v tej stvari svetu v spodtiko. Res je, pravne dolžnosti imajo prednost pred dolžnostmi ljubezni.

Ravno tako resnično je tudi, da ima slovenski duhovnik poleg duhovniških dolžnosti tudi druge, kakor sem dokazal poprej. Treba tedaj eno storiti, drugega ne opustiti. Nadalje pomniti, da se dolžnosti ljubezni po okolišinah spremene v pravne dolžnosti ter s pravno vezilnostjo tirjajo, da se jim zadosti. In ravno z dolžnostmi, ki izvirajo za slovenskega duhovnika iz njegove zveze z narodom in z državo, je zlasti dandanes pogostokrat tako. Pa dajmo veljati onemu pravilu. Kakošne posledice bi imelo glede politične delavnosti? Reči bi morali dosledno tako-le: Črevljar, ostani pri kopitu; krojač, drži se šivanke, kmetovalec, drži se brane; kupčevalec, ostani v prodajalnici; vradnik drži se vradne sobe itd. Ali ne bi bila potem takem državljanska pravica prazno ime, ustavno življenje gola chimera?

Nek duhovnik je bil prišel na volitev kot volilen mož. Kmalo je bila njegova navzočnost zbodla nekega volilca liberalnega stroja.

Ta stopi k duhovniku in ga prav surovo žali rekoč mu, naj gre raje domov po svojih opravilih, nego da bi volitev kazil. Vedel je namreč, da ne bo volil v smislu liberalcev. Duhovnik mu mirno pa dobro odvrne: Vi ste menda lekarničar; bržkone vas čakajo ljudje doma, da bi jim dali zdravil. Pustite volilni boj drugim in pojdite domov. Pred pa še preišite volilce svoje stranke po njih stanu. Našli boste med njimi rokodelce, kupčevalce, vradnike in obrtnike. Recite slehrnemu, naj ne trati dražega časa, čakaje volitve, ampak naj gre vsak domov po svojih opravilih. In glejte volitev bo gotova prav po želji nekterih ljudi vaše stranke. — Mož je dobil dosti in molčal. —

Apatija do politične delavnosti je znamenje sramotne nezavednosti, prazne bojazljivosti, ali pa kake ovirajoče — zveze.

Iz vsega tega premišljevanja lahko spoznamo, koliko velja tisto zabavljivo očitjanje: Duhovnik naj se cerkve drži, v svetne reči naj se nikar ne vtika. Ali je mar krščanska vera le za cerkev, ne pa za življenje? Dobro si zapomnimo, da se sliši tisto očitjanje le iz ust tacihi ljudi, ki duhovnika pri altari ravno tako težko vidijo, kakor na volišči. Najrajše bi imeli, da bi vso duhovščino veter za vselej odnesel z zemeljskega površja. To naj si zapíšejo za ušesa tisti lahkomisljenci, ki ne vedo, da z ono frazo službo delajo zakletim sovražnikom sv. cerkve sploh in duhovskega stanu posebej.

Le sramotna nevednost in pa peklenska hudobija zamore razširjati med slovenskim ljudstvom prostomavtarsko geslo: „Stran z duhovniki od političnega polja!“ Naj se taki vekači še tako prihuljeno in predrzno bahajo

Lazarjeva dvojčka,

ali

trojno veselje o novi maši.

Povest iz časov turških vojsk na Slovenskem.

Vvod.

Pred veliko leti je na dolenjem Kranjskem živel premožen kmet, po imenu Lazar. Posestvo njegovo je bilo na Lazu. Imel je pridno ženo in Bog jima je dal enega sina, ki so mu pri svetem krstu dali ime Janez. Lazarjeva hiša je slovela po vsi soseski, ker ne samo, da so bili njeni ljudje bogati, bili so tudi blagega srca in dobrih rok. Marsikdo je v sili pri njih pomoči iskal in tudi našel.

Blizu Lazarjevega posestva je stala revna koča, v njej je bival Markón, Lazarjev osebejnik. Tudi ta je bil oženjen, imel je otroke, pa pomrli so mu vsi, samo najmlajša hči Neža je živela. Markón je imel majhni njivi in zemljaček, in to ga ni moglo živiti. Bil pa je tkavec in s tkanjem si je vsako leto pomagal. Žena njegova je hodila delat k sosedu Lazarju, zato so Lazarjevi mnogo pomagali Markonovim.

Markonova Neža je bila komaj sedem let stara, kar jo zadene žalostna osoda, da postane sirota, ker oče in mati sta ji v enem letu umrla. Neko pomlad so pokopali očeta, ostali ste mati in Neža sami. Vendar se jima ni hudo godilo, ker Lazarjevi so jim bili potem še boljši ko prej. Ali ko je prišla jesen, zbolela je tudi Nežina mati, in čez malo tednov so ji morali mrtvaško luč v roke dati. Lazarjevi so bili pri smrti in pogrebu, napravili so sedmino in vse potrebno poravnali.

Milo je bilo pri materni smrtni postelji videti mlado deklico Nežo, jokala je, pa vendar ne prav čutila svoje nesreče. Tem bolj je materno srce težila njena mladost, saj jo je Neža sama še vezala na svet, in bolj kot vse drugo ji je ljubezen do nje grenila prezgodnjo smrt. Velika tolažba v zadnjem boji pa so ji bili Lazarjevi. Večkrat jim je na srce govorila: Moj dobri sosed, moja mila sosed, prosim vaji v imenu božjem, skrbita za mojo hčer po moji smrti. — Obetali so ji in jo tolažili: Ne boj se, Neža bo vsega dosti imela, skrbeli bomo za njo, kot bi bila lasten naš otrok.

Lazarjev Janez in Markonova Neža sta si bila vrstnika. Po materni smrti so Lazarjevi k sebi vzeli dekle. Janeza in njo so učili lepo moliti in pridno delati; oba sta se ravnala po teh naukih ter veselje delala ne le domačim, marveč vsim, ki so ju poznali.

Naglo so potekla leta. Lazarjev Janez je bolj in bolj rasel, tudi Neža, Lazarjeva rejenka, bila je čedalje večja. Prihajala so njima najlepša leta, stariši pa so od dne do dne bolj pešali.

Nekega dne jame oče Lazar svojem sinu govoriti: Ljubi moj Janez, ne bom ti več dolgo gospodaril; glej, glava se mi beli, moč me zapušča in kmalo me morebiti ponesete za Markonom. Tudi mati je stara in treba bo nove gospodinje. Ti je boš moral iskati. Ker si me vselej rad poslušal, naj ti tudi v tem povem svojo misel, mislim namreč to-le. Neža je od mladih nog bila pri nas, vé vse naše navade, pridna je, čedna tudi, da ji ni para v soseski. Ne bilo bi prav, da bi jo kdaj gonili od hiše, služiti pa tudi ne more večno. Ako se je tedaj srce ne brani, vzemi njo za ženo.

s svojim rodoljubjem, pravi narodnjak, ki ima v resnici srce za svoj narod, imel jih bo za najgrše, ker domače sovražnike narodnega blagra.

Sedanje vodilo.

„Časi so se spremenili in tirjajo vodil, ki se strinjajo z novošegno družbo“ — to je nekak splošen zapopadek onih slepih besedi, katerih se poslužujejo ko pripomočka, da bi si pridobili pohvalo množice, ki površno misli in brez prevdarka ravna, kedar se na to dela, da bi se živo in urno vzdignili zoper katoliško cerkev in njene, češ, „zastarane“ nauke in vstanove, kakor se na primer sedanji čas napenjajo zoper samostane in procesije. Pri tem pa se vedno stara pesem na novo poje, staro obrekovanje ponavlja, da je namreč krščanstvo prisežni sovražnik vsega „napredovanja v vedah“, zlasti v natoroznanskih in da svoje moči le v to obrača, da bi ljudstvo vedno „bedasto“ ostalo.

Res da, časi so se spremenili in krščanstvo, kakor je bilo že mnogokrat dokazano, se nikakor ne misli tej resnici ustavljati — gotovo pa je neresnično, da bi se bili v vsem spremenili, in s tega stališča presojuje krščanstvo sedanja vodila.

Natoroznanstvo, s katerim se z veliko marljivostjo pečajo — kdo bi hotel to tajiti — je svet pobogatilo s prečudnimi najdbami. Telefraf in hlap ali par sta bližala najbolj oddaljene narode in to, kar je bilo poprej last le enega naroda, sta spremenila v lastnino vseh rodov. Kupčija je zadobila s tem novo življenje, s kupčijo so enako napredovale naprave, vera pri ljudeh (kredit), spekulacija ali iskanje dobička itd. Zato so se morale uprave, neredbe, postave, pod katerimi se ljudstvo vlada, vsaj deloma premeniti. Še celo šege in navade v življenju so drugačne ko poprej. Vse to potrди vsak pameten katoličan, da, on še pristavi, da so bile spremembe v mnogih ozirih tudi zboljševanja in da se v tem oziru ni treba jokati po „starem dobrem času“. Ali so se pa mars tem spremenile tudi večne postave pravice, poštenosti, sv. vere? So večna vodila resnice in pravice spremenjena? Imajo z napredkom pravico, jih v kot potiskati?

Iznajdujte in napravljajte nove naprave, kakor vam drago, nihče nima nič zoper to. Preiščite vsa morja, preletite vsa obrežja, preiskujte vso naravo, kolikor le človeški omejeni

um zapopasti more, in noben človek ne bo nikoli nič imel zoper to, marveč vas bo hvalil. Pa doprinašajte vsa ta velika dela zmiraj s taisto poštenostjo, zmiraj v družbi s spoznanjem taiste sv. vere. V vseh teh rečeh ni spremembe. Večne postave pravice se ne spreminjajo, nauk Kristusov, njegovo kraljestvo nima konca, kar je razodel, postavil in zapovedal, ostane zmiraj resnično in ni bilo in ne bo nikoli preklicano. Časi in veki ne zmanjšajo njegove veljave, človeške moči ne morejo na tem nič novega osnovati, vzajemne navade nič odpraviti, nove vede jih ne morejo spraviti ob veljavo.

K nesreči pa — in to je, nad čemur se spodtikujejo — ravno to nepremeljivo prenašajo. Komaj te svoje nove naredbe pri kakem narodu vpeljejo, znajdejo že druge pravice, ki so zoper vsako pravico. Napada se še celo premoženje in veljavnost, ki je gotovo podlaga vseh družih pravic. Ali niso stegnili svojih rok po premoženju cerkve in duhovščine pod narodnim imenom (glej Laško!), ali že niso označevali, veljavnost je iz naroda, narod ima zmiraj pravice, in da ima še celo sveto pravico upora in punta? (Glej prostomiselnost!) — Najimenitnša naravna pravica je pravica staršev, da smejo svoje otroke sami odgojevati in podučevati — kako pa so že po novošegnih vodilih premenili to pravico!

Pred vsem pa sedanja vodila hočejo vero prevreči. Katoliška vera naklanja duhovno ko služabniku vere spoštovanje, častitljivost. Novošegna vodila pa ga hočejo oropati veljave, ktera mu je v njegovi službi tako potrebna, tajijo, odrekujejo mu po veri dolžno in zapovedano spoštovanje. V čisto katoliških deželah ozanujejo nanagloma prostost bogoslužja, spodbujajo vpliv mladine pri onih, ki so po Kristusovi naredbi pravi učenički narodov in jih zročujejo učnikom, ki so pogosto brezverci, pogosto razuzdanci, ali pa oboje skupaj. Zakon, svetí vir družine, se oskrunjuje po civilnem zakonu. Mladino na vseučiliščih pogosto navdajajo s pravili, ki merijo na prekucije v družbi in veri; gledišče je prav pogosto šola vse nesnage; dnevniki, časniki se skušajo v zasramovanju vsega, kar je človeku sveto, vsaki dan pošiljajo med svet najgrše izdelke. V sladkem veselju grmé novošegna vodila zoper očitna naznanila vernega življenja, zoper procesije, ki lažejo, da so motenje javnega življenja, nagib k nenravnosti, v škodo pri gospodarstvu,

in kdo vé, kaj še vse? Po tem takem bi morali tudi javno posvetno petje, lov, telovadbo in druga umetna dejanja imeti za motenje javnega življenja in po liberalskem vodilu, „enaka pravica za vse“, tudi prepovedati vsa javna naznanila ljudstvu in vpeljati „liberalni obsedni stan“. Kako je pri tacih dejanjih in obhodih po novošegnih vodilih z nravnostjo, o tem imamo dovolj dokazov; — pri tem pa ne moremo in nočemo zagovarjati kakih nerednosti, ki se prigode na božjih potih. To se že tako razume. Kar pa zadeva škodo pri gospodarstvu zaradi procesij, radi verjamemo, da bi obrtnijski in po denarju hrepeneči ljudje raje videli, da bi ljudstvo zmiraj delalo, delalo brez prenehanja, vse dni v tednu in še v nedeljo po vrhu, od zora do mraka, ter bi napolnovalo njih neizmerne žepe s svojim potom, brez počitka in duhovnega povzdigovanja.

In če potem, da bi se take nepristanosti ustavile, papež nasprotuje, če škofje ko čuvaji vere svoj glas povzdignejo, če se duhovščina temu ustavlja; že godrnjajo in vpijejo, precej hočejo raztrgati véz edinosti s prestolom sv. Petra, obrekujejo škofe, plašijo s sodnijo, žugajo s silo vsacemu, kterikoli si drzne govoriti.

Iz tega se lahko memogredé spozna, kakošnega pomena in kolike vrednosti so sramotivne imena: „Možje, ki gredó rakovo pot“, „rimljanje“, „mračnjaki“, kakoršne psovke veljajo najbolj učenim in bogaboječim možem, ki se ustavljajo novošegnim lažnjivim vodilom, po katerih hočejo v sedanjih časih človeštvo olikovati, to je pačiti. Slepa je to bojna zvistost, da poštenjakom napravljajo sovražnike, češ, da so zoper pošteno djanje, kose se vendar le zoper to borijo, kar je največja gnjusoba. Nikoli pravi katoličani ne zametujejo zemeljskega dobička, ki ga obrodijo véde, poznajo in čislajo ga morebiti bolje, kakor tisti, ki črnijo katoličane. Ker pa poštene verniki vidijo, da se pri tem napredovanju v najdbah pregrešni, nesramni, brezbožni nauki trosijo med ljudstvo, med mladino, med narode, torej milujejo, in pa po pravici, da v elektriki, v hlapu in enacih rečeh ne bodo mogli dobiti dostojne odškodnine za zgubo prave, nespremenljive pravice in za sv. vero.

(Po „Pilg“.)

Janezu so bile očetove besede popolnoma po volji. Povedali so tedaj Neži, kaj nameravajo, in tudi ona je bila vesela.

Čez leto in dan sta bila Janez in Neža zaročena. Živela sta na Lazu prav srečna in zadovoljna, in kakor poprej, je tudi poslej slovela Lazarjeva hiša.

Bog je blagoslovil novi zakon, Neža je povila dvojčka, bilo je njima ima Blaže in Nežica. Kako čudna osoda pa je bila Blažetu in Nežici, ima naslednja povest razodevati.

Turki na Slovenskem.

Tisti čas, ko sta na Lazu živela Janez in Neža, ko je tekala zibka mladih dvojčkov, prihajali so Slovencem hudi, silno hudi časi. Iz jutrovih dežel, tam od črnega morja so večerni svet jeli napadati divji sovražniki, grozoviti Turki. Nič posestva še niso imeli v Evropi, pa že so hodili ropat v slovenske dežele; tirali so v daljno Azijo ne le blago, ampak tudi ljudi, ki so jim tam morali delati kakor živina. Še večjo grozo pa so prinašali po tem, ko so osvojili Carigrad. Silno je rastla

njih moč in kmalo so se jih vse zapadne dežele bale, kakor peklenskih pošasti. Saj pa tudi po pravici; kamor so zahajali, počenjali so najostudnejše hudobije, take, da se jih peró sramuje popisati, srce pa se od groze trese, ako jih človek prebira in premišlja. Več kakor dve sto let so hodili ropat na Slovensko, požgali so mnogo trgov in vasi, podirali gradove, grabili zaklade, teptali polja, morili ljudi in jih odpeljavali v sužnost, tako da je bila vsa dežela razmesarjena, kakor podrtó mesto.

Stari Lazar je bil še čvrst korenjak, ko je enkrat od Metlike gori glas počil, da so ropat prišli silno divji, črni Turčini. Že so se tresli Slovenci po novomeških in šentjernejskih ravninah, ko se je dim valil nad Gorjance, vendar takrat jih še ni zadela strašna nevihta. Zvedrilo se je na jugu, Turki so se vrnili domu. Ali žalibog, kmalo so zopet pridrli in divjali še bolj, kot poprej. Nasitili so krvoželjnost in se zopet vrnili, se ve da, z obilnim plenom. Mislili so Slovenci, da bo mir, ali vkanili so se. Turki so šli samo meče brusiti, da bi potem s tem krutneje mahali po kristijanah.

Kakor toča so se Turki vsuli na Kranjsko, groza je švigala po vseh srcih, v največi stiski pa so bili Slovenci v Novem mestu in okolici njegovi. Vendar Bog je dal, da so zmagali kristijani. Združila sta se bila kranjski in korški poglavar in s svojimi vojaki natolkla Turčine tako, da si potem dolgo niso upali več na Slovensko.

Ali vendar niso zmirom potem mirovali pesoglavci. Pripoveduje se, da je takrat na Turškem vladal sultan, nad 80 let star; le-ta je bil hudoben, kot sam lucifer. V sivi starosti ga je stiskala huda bolezen, in v tej bolezni je obljubil, da, ako mu bog in Mahomed dodelita zdravje, bode iz hvaležnosti ropat šel v kranjsko deželo. Božji nameni so čudni, ne more jih meriti in prevdarjati človeški um. Sultan je ozdravel in spolnil obljubo. Nabral je Turkov celo trumo, pridrló jih je na Kranjsko kakor listja in trave, divjali so po turški šegi, po tleh so tekli potoki kristijanske krvi, in nebo se je temnilo z dimom gorečih vasi in trgov. Pri Metliki se je razdelila turška vojska. En del je mahnil proti beli Ljubljani; drugi

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. julija.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf imel se je 24. t. m. odpeljati v Isl, ter tam sniditi se s sestrom svojo Gizelo in njenim soprogom. 20. avgusta pa se poda v vojaški tabor v Bruk poleg Litave.

Novo puške je iznašel stotnik Kropaček, s katerimi se v 15 sekundah ustrelil desetkrat. Lovski batalijoni dobé take puške. Te dni pa so v vojaškem taboru v Bruku z Werndl-novimi puškami za poskušnjo streljali na 1400—2000 korakov in so med 100 strelji zadeli 30—50krat.

Major **Uchatius**, ki je iznašel jekleni bron za nove topove avstrijske, dobil bo neki v pripoznanje red sv. Leopolda pa 100.000 gl. v denarjih. Topovi se bodo izdelovali pod njegovim nadzorstvom. Stare topove bodo obrnili za ogersko honvedsko artilerijo, ki se sedaj snuje.

Pražka policija je 23. t. m. imela dobro žetev. Konfiscirala je „Pokroka“ „Posela z Prahy“, „Čecha“ in drugo jutro povrh tega še tudi „Politiko“.

Bruški delavci so se po večini s tovarnarji porazumeli in zopet začeli delati. Le pri nekterih tovarnarjih niso opravili nič, ker so hoteli le krepkejšo vzeti nazaj v delo, slabjših pa ne. Eni pa jim čisto nič niso hoteli povikšati plače. Mnogo delavcev je tedaj sedaj v Brnu, ki bi radi delali, pa jih nihče ne najme. — „Prost. Nov.“ pišejo, da „Matice školska“ v Prostejovu, ki z velikimi žrtvami zdržuje česko realko, je od davkarije dobila ukaz izkazati svoje dohodke, da bodo vedeli naložiti ji primeren davek.

Ogerski minister prava Perczel hoče neki stopiti iz službe.

Vnanje države.

V Hercigevinu upor raste. Turške posadke so se pred uporniki umaknile in prepustile jim ves svet od meje avstrijske do glavnega mesta Mostara. Derviša paša je reč začela skrbeti in prosil je dovoljenja, da sme samovoljno po previdnosti ravnati. Da bi varoval Mostar, poslal je tje vse vojake iz Seraljevega. Srbija je po poročilu „Karla. Ztge.“ svoje meje proti Bosni zavarovala in vladi turški naznanila, da hoče ostati nevtralna in zabraniti, da se srbski podložniki v upor ne bodo vtikali.

del je vdaril na Novo mesto in tretji je ostal pri Vinici. Smrtna groza je obhajala vse Slovence, ali pomoči ni bilo, ker celó mogočni nemški vladarji si niso nič upali proti Turkom. Kdor je mogel, ta je bežal proti severju, nekteri so se skrivali v podzemeljske jame, kdor pa je pesjanom prišel v pest, odsekali so mu glavo, ali pa gnali ga v sužnost. Taka groza je morala kranjske, štajarske in koroške poglavarje, da so vojsko nabirali zoper silne grozovitneže. Kmalo je bilo mnogo tisuč kristijanskih junakov na nogah in vrgli so se na šenjernejsko polje, tam se je vnel hud boj. Dolgo so se bili, mnogo jih je padlo, pa zmaga še ni bila gotova. Nazadnje so vendar zmagali Slovenci. Ali dasiravno je bila zmaga v veselje celi domovini, zguba je vendar bila neizmerna. Turki so toliko škode naredili, da so rane mnogo let krvavele; ne samo pobili so mnogo Slovencev, požgali jim hiše, pomorili žene in otroke, oskrnili device, razdžali cerkve in porabljali premoženje: ampak tudi sužnikov so odpeljali, pravijo, nad 8 tisuč obojega spola, najlepše starosti.

(Dalje sledi.)

Vlada pa temu zagotovila nič kaj ne upa in je zaukazala še več vojakov v Bosno poslati. V ministerskem svetu pa je sklenila vladi srbski in črnogorski poslati pretivna pisma. Pa to utegne reč le pospešiti. Srbi in Črnogorci že komaj čakajo, da bi planili nad Turke; kneza sta dosedaj skušala potolažiti jih, a če se jima žuga, da bodo Turki posedli njihovi deželi, se ne bosta dolga pomišljevala vdeležiti se upora in Turkom pokazati, da tisti časi so minuli, ko so samovoljno s kristjani in Slovani ravnali kakor z živino, ki je za mesnico odločena. Zlasti srbski knez Milan in Obrenoviči sploh morajo vdeležiti se vojne zoper Turke, če si hočejo ohraniti simpatije podložnikov svojih in med južnimi Slovani ne priti ob vso veljavo. Če se Turkom posreči zadušiti upor, bi to ne bilo le silno hudo za Hercigevince same, ampak tudi za Srbe in Črnogorce in osvobodjenje rojakov svojih iz krute sile turške bi se zopet za veliko let zavleklo. — S Šinja se telegrafuje, da so Turki frančiškana o. Karaula, ki se je bil cesarju našemu v imenu bosniških kristjanov poklonil, vrnivšega se iz cerkve 20. t. m. pri Livni ubili ter mu s puškinimi boti zdrobili glavo. Tudi so namerovali v cerkvi poklati vse druge kristjane.

Bavarski prusaki so silno razkačeni zaradi pastirskih listov škofovskih. Če bi bili škofi molčali, bi bili liberalci skoro gotovo zmagali. Pa ne samo nad škofi domačimi, tudi nad papežem in nuncijem njegovim se liberalci hudujejo. „Neueste Nachr.“ namreč pišejo, da papež so škofom poslali pohvalnice zaradi njihovih pastirskih listov, ktere so bili najbrže izdali po nasvetu nuncija Bianchia! Dopisnik „Germanije“ je hotel pravo zvedeti in je šel k nuncijaturi sami, kjer so mu pa rekli, da vse to je trapasta izmišljilja liberalnih listov. Vlada pa zaradi pastirskih listov ne črne besedice, kar je prav previdno. Kajti l. 1855. je vlada sama škofo prosila, da naj ljudem v cerkvah z lece priporočajo, da bi volili konservativno. Beseda konservativno pomenjala je tedaj ohranjenje bavarskega kraljevega prestola in njegovih pravic, in ravno to konservativci bavarski tudi dandanes hočejo. Ker so liberalci pri volitvah propali, tolažijo se s tem, da je večina rodoljubne stranke manjša od l. 1869, ko je znašala 12 glasov. Pa dasi je vlada med tem konservativcem na kvar preuredila volilne okraje, je rodoljubna stranka na Gornje-Bavarskem pridobila 3 poslance, na Spodnje-Bavarskem 1 in na spodnjem Frankovskem 2, tedaj skupaj 6 poslancev. V drugih pa jih je 7 zgubila. Večina leta 1869 pa ni znašala 12, ampak le 6, pozneje so sicer še 3 volitve ovrgli in pri novih volitvah zmagali so konservativci, pa tudi zdaj je vprašanje, bo li zbornica potrdila nove okraje, ali pa marveč zahtevala, da se postava določno izvršuje, volilcem pa pusti slobodno voliti.

Francoski republikanski listi še vedno pričakujejo, da se bode narodna skupščina razpustila še letos in da nova skupščina bode drugi terek meseca januarja 1876 s starešinstvom vred pričela svoje zborovanje. Pa to ne bode mogoče, ker je komisija, ki ima pretresati predlog Malartreov, da bi skupščina za nekaj časa prenehal, sklenila nasvetovati, da bi zbornica počivala od 4. avg. do 16. novembra. — Poslanec Bocher in še nekteri udje desnega središča skušajo s stranko Lavergneovo osnovati skupen program. V parlamentarničnih krogih dela to veliko govorice.

Španski kralj Karol je 21. t. m. pisal tekmecu svojemu Alfonsu, da se njegova

vojna preneusmiljeno in preveč brezozirno obnaša. Neki dopisnik pruske „Kreuz-Ztg.“ poroča, da Quesada je povsod, kamor je prišel, prav po šegi padlega Concha vse požgal in pokončal. Žito je ravno zrelo, pa Alfonzovci so ga čisto popalili. Tudi so začeli z ladij streljati na sela karlistiška ob pomorju. Dorregaray je s 14.000 pešci in 1200 konjiki srečno prišel v Lerido in tam s Saballsom se zedinil, ki pri Puycerdi ni zgubil niti vojakov niti topov. Tudi to je čisto zlagano, da je neki človek s samokresom ustrelil na Don Karlosa in da Alfonzovci oblegajo Seo de Urgel. Zedinjenje Dorregarayevo in Saballsevo je za Karliste jako ugodno. Ker morajo nasprotniki po mnogih krajih puščati posadke, bodo imeli komaj 3—400 mož več nego Karlisti, katerim bode na ta način mogoče udariti se z nasprotnikom.

Izvirni dopisi.

Iz Kostanjevce. 25. julija. (Kordon — Letina.) Velika nesreča za ubogo ljudstvo naše okolice je tako zvani kordon, kateri blagor že tri leta živimo. Akoravno ni še nobeno živinče za kugo cepnilo, vojaki ubogo mestice ostro stražijo, in še ljudem v kapah, ali kučmah čez most v cerkev ne pusté, kakor se je lansko leto v adventu večkrat zgodilo, in so morali kmetje domače fare čez most odkriti hoditi, da niso kuge zatrosili. Čudim se, da so jim lase, Valahom pa brke pustili? Nerazumljivo je, da zdaj, ko nikjer kuge ni, pri nas še kordon stoji in ubogo ljudstvo, ki nima nobenega zaslužka, trpinči in stiska. Ubogi kmetič je včas kako živinico prodal in si kak krajcar za davke ali pa za žito prihranil, katero pri nas vsako leto kupujejo. Zdaj pa, žali Bog! je pri nas vse drugači, ker že tri leta zaprtija trpi in ubogi revež ne more nič prodati. Še celo kuretine ne pusté na terg, da bi jo gospodinja prodala in kak krajcar za sol stržila. Ko je res kuga v bližnji Horvaški razsajala, je bilo pripušeno kuretino čez most nositi, zdaj pa, ko te bolezní ni, tega ne pripuste. Nedavno je mislila neka žena kokoš v mesto nesti, ali vojak ji tega ne pusti. Pa kokoš je vendar le v mesto prišla. Prepeljali so jo čez Krko, vendar zavolj tega ni kuge v Kostanjevici. Nedavno je bil pri nas neki mesar kupil vola in eno tele v naši domači okolici, ali mislite si neumno neusmiljenost in trpinčenj uboge živalice, ki je morala cele dni na vročini privezana pri bajti stati in čakati, da je prišla komisija okrajnega glavarstva in po kugi stikovala, ali našla ni nič, prav nič, ker več prič je moralo prišéti in potrditi, da je žival domačega kraja in popolnoma zdrava. Tudi to je čudno, da imajo že povsod živinske semnje, samo pri nas še ne, ali se vendar nas že ne bo deželna vlada kranjska, in odpravila kordona? Ljudstvo zdihuje in skoraj že več ne more prenašati težkega bremena.

Letina pri nas je izvrstna; posedno lepo kaže v vinogradih, in ako nas kaka huda ura ne zadene, je upati obilne in dobre kapljice. Naša šola je postala dvarazredna in tudi je služba družega učitelja do 24. t. m. razpisana in zdaj je več kompetentov; ali vprašati moram, kam bomo pa učitelja uteknili, ker ni ne sobe, ne šolske priprave? Pač je lahko službe razpisovati, ali kaj pripraviti je težko. Ako vstreženo, drugič kaj družiga. (Prosimo Vred.)

Domače novice.

V Ljubljani, 27. julija.

(Dramatično društvo) je imelo pretekli četrtek svoj letni občni zbor. Društveni tajnik

g. Noli je poročal o delovanju društva, posebno o gledaliških predstavah, s katerimi je bilo, kar je društvo zgubilo več izdatnih igralcev, mnogo težav. Lože, po deželnem zboru za slovenske večere društvu prepuščene, je društvo oddalo deželnemu odboru za 200 gld. odškodnine. Konečno izreka tajnik željo, da bi več udov pristopilo in občinstvo bolj se brigalo za slovenske predstave, ko zadnje tri leta. Društvena knjižnica ima zdaj 190 iger v rokopisih, 82 tiskanih, skup 272, partitur in operet pa 46. Po nasvetu tajnika izreče zbor zahvalo gospodoma Juvančiču in Jeločniku za brezplačno igranje tudi večih nalog. — Blagajnik g. Žagar pokaže zboru denarni stan društva. Letos se ne kaže primankljaj, ali v proračunu za prihodnje leto zmanjka 340 gold., kateri se bodo morali pokriti po prostovoljni nabir, ako ne pristopi novih udov ali če ne bo dohodek po predstavah izvanredno obilen. Tudi blagajnik graja mlačnost občinstva za gledališče in društvo; zlasti od unanjih udov prihajajo letni doneski jako neredno, zdaj je čez 600 gld. zastale letnine. — V odbor so bili voljeni: Za predsednika g. J. murnik, za namestnika njegovega g. dr. K. Bleiweis, za tajnika g. J. Noll, za blagajnika gosp. Drag. Žagar, za odbornike gg. Fr. Drenik, Jurčič, J. Krsnik, prof. Pletteršnik, Fr. Škofic, dr. Starč, prof. Wiesthaler in V. Valenta.

(Izleta na Dobrovo) se je preteklo nedeljo vdeležilo jako pičlo število „Sokolov“ v obleki. Tudi družih Ljubljancev, zlasti iz narodno-političnih krogov, ni bilo videti. Mislimo, da je bila te mlačnosti kriva nezaupnost do vremena, ki je letos prav ženske nestanovitnosti, ker je še skoro vsako veselico dež skazil. Ali pa je morda pri društvu „Sokol“ kaj gnjilega? Če gre tako malo udov v obleki iz mesta, ko v nedeljo, bi bilo po naših mislih za našo reč bolj častno, da še ti doma ostanejo, na vsak način pa zastava. V tako pičlem številu smo navajeni videti le „turnarje“, ponosnih „Sokolcev“ pa ne. Boljše nič, kakor kaka skaza.

(Beseda) bo prihodnjo nedeljo na korist vrlega in pridnega pevovodje čitalniškega in ustanovitelja domačega orkestra, g. A. Stöcklna v prostorih čitalniške restavracije. Program bomo razglasili prihodnjič.

(Novoizvoljen knez in škof) mil. g. dr. Janez Zl. Pogačar bodo od nadškofa goriškega najbrže konec meseca avgusta posvečeni v Ljubljani.

Razne reči.

— Na mariborski gimnaziji je letos 21 dijakov delalo zrelni izpit; 3 so ga napravili z odliko, 15 jih je dobilo 1. red, 4 smejo skušnje v dveh mesecih popraviti, 1 je odstopil. Za bogoslovje sta se samo 2 odločila.

— Program novomeške gimnazije ima na čelu dalji latinsk spis o Horacijevih satirah. Štatični pregled nam kaže, da gimnazija je v začetku šolskega leta štela 101 učenca, na koncu leta pa 100, med kojimi je bilo 96 Slovencev pa 4 Nemci. Vso šolnino jih je I. polleta plačevalo 43, polovico pa 15, II. polleta vso 28, polovico pa 12. Šolnine oprostenih bilo je v prvem polletju 45, v drugem 61. Štipendistov bilo je 15, vojakov pa 5. Učenci so bili razun 2 protestantov vsi katoličani.

— Mladim klerikom dijakom in sploh vsem, ki hočejo imeti temeljito, nepristransko svetovno zgodovino, nasvetujemo „Dr. Weiss' Weltgeschichte Graz, bei Ulrich Moser, Bischofplatz.“ „Slov. Gospodar“ dobro pravi, da v naših šolah so vpeljane svetovne zgodovine

prusaške in luteranske, ki nimajo katoliškega duha ne avstrijskega v domači zgodovini. Dr. Weiss pa je resnicoljuben, objektiven, poln pravega katoliškega duha, v katoliških resnicah in cerkvenih zadevah izveden, domači zgodovini pravičen in držeč se istinitih virov. Veselje je brati to izvrstno delo.

— Duhovnikom neki duhoven pastir dober svet daje, da naj ob hudi uri brevirja ne molijo javno, tudi ne pri oknu, zlasti iz velike knjige ne, ker vražni ljudje sicer sodijo, da so čarovniki.

— Planinska okrajna sodnija in okrajno glavarstvo se bosta 20. septembra t. l. preselila v Logatec.

— Horjulski lov se bode 10. avgusta t. l. v srenjski pisarni na Vrhniki za 5 let dal v najem.

— Spovedne priprave za otroke se dobivajo pri tiskarju Milicu.

— Izvrstni govor po ranjem cesarju Ferdinandu, katerega je imel 8. t. m. v dvorni kapeli naš rojak, preč. g. dvorni kaplan dr. Janez Kulavie, prišel je ravnokar pri Mayeru ets Comp. na Dunaju na svetlo.

— Imenovanje. Minister za uk in bogočastje je imenoval vodjo c. k. vadnice v Gorici Petra Rajakoviča za vodjo, in voditeljico državne dekliške šole v Gorici Ano Reiniš za glavno učiteljico na c. k. pripravljavnic za učiteljice v Gorici.

— Telegrafična postaja se je odprla dne 18. julija v Lovranu v Istri.

— „Zvon“. „Glasu“ se nam piše iz Dunaja: 3. julija imela je „Slovenija“ svoj zadnji letošnji shod. Ko je g. Stritar naznanil, da bode zopet „Zvon“ izdajal, je bil z gromovitim ploskom sprejet.

— Nesramna tirjatev. Na vse kraje zadolženi gospod šel je s svojimi prijatelji na sprehod; kar se mu približa rokodelc, ter ga malo na stran pelje in z njim govori. Čez malo časa vrne se gospod ves razjaren k družbi prijatelji opazivši njegovo jezo poprašajo po vzroku: „E, tepec me je tirjal zaradi denarja, katerega sem mu že sedem let dolžan, tako nesramno, ko da bi bil dolg še le od včeraj.“

Listnica opravištv.

G. B. v M. Vaš dopis 21/7 nas je prav zelo osupnil. Kje in kaj je vzrok tolike nerednosti, ne moremo povedati. Na tukajšnji pošti smo poprašali, pa se je po Vašem izreku popolno opravičila. Neresnično je pa vendar, da bi bilo tega opravištvo krivo. Kakor vidite, se Vaš naslov piše; opravištvo napisane naslove pregleda in kadar katerega manjka, popravi in potem se mora list z naslovom pod pošto vez dejati, kar spet druga oseba opravlja. Tedaj je vselej trikrat v rokah in zelo neverjetno, da bi se kaka pomota ne zapazila. Razjasniti si tega res ne moremo, primerilo se nam je pa že večkrat, zdaj tū, zdaj tam; toliko lahko vrjame, da nam ni vse eno, ali so naročniki postreženi in zadovoljni, ali ne. Neredno dohajajočega lista nobeden ne mara, „Slovenec“ pa je marsikomu trn v peti — to ne mara je vzrok, drugega ne vemo.

G. B. v M. Glej že v zadnjem rokopisu.

Č. g. Z. T. v B.: Za letos smo že celoletno naročnino pred prejeli, kako da pošljete še 2 gl. 50 kr.? Za lansko leto je pa manjkalo ravno toliko, hočemo li poravnati?

Mnogim g. naročnikom še enkrat: Prav vljudno prosimo, naj nam že po zadnjem listu opomnjeni naročniki zdavnej zapadlo naročnino blagovoljno poslati, ter tudi list „retour“ nazaj vrniti, kateri ga ne mislijo več imeti.

G. J. V.: Uganili — ravno Vas smo mislili! Čudno! Zaradi popolno nedolžne, vljudne opazke se jezite, naročnine ne pošljete in vendar list zahtevate. Ne moremo nikakor več; doždeva se nam, da smo „poskušnje“ in „učnino“ veliko predrago plačevali ter je ne mislimo več še dalje poskušaje. Brez zamere!

Eksekutivne dražbe.

29. julija. 3. Andr. Papež-evo iz Smuka (245 gl.) v Žužemberku. — 3. Jurij Stručelj-evo iz Jerneje Vasi (856 gl.). — 3. Jak. Springer-jevo iz Sl. Bistrice (2210 gl.), oba v Črnomlju. — 2. Fr. Kovačič-evo od sv. Trojice (580 gl.). — 2. Reze Zakrajšek-ove iz Strmba (472 gl.), oba v Ložu. — 1. Jože Zupančič-evo iz Gunnišča (160 gl.) v Zatični. — 1. Zapuščina Fridr. Potrato-va v Zatični. —

30. julija. Tone Fleinik-ovo iz Hrasta (400 gl.) v Črnomlju. — 3. Peter Pogorelec-evo iz Travnika (200 gl.) v Ribnici. — 3. Jan. Pezdireč-evo iz Gribelj (380 gl.) v Črnomlju. — 2. Matija Kuhanic-evo iz Boršta (1314 gl.) v Metliki. — 2. Jan. Žorž-evo iz Podrage (860 gl.). — 1. Mih. Conger-jevo iz Gorice, oba v Ipavi. — 3. Jernej Zele-jevo iz Petelinj (153 gl.) v Postojni. —

31. julija. Jan. Mauser-jevo iz Hočunec (4620 v Laščah. — 2. Matija Ivanc-evo iz Srobotnika (1434 gl.) v Vel. Laščah. — 2. Mart. Jarc-evo iz Kumanije (1800 gl.) v Ljubljani. — 2. Ane Pleše-eve iz Vidošič (1230 gl.) v Metliki. — 2. Tone Grm-ovo iz Kopolja (845 gl.) v Laščah. Na Štajarskem.

28. julija. Kristan v Staremtrgu, 1535 fl. — Prudenčar v Dürnbahu, 1960 fl. (3.) — Peslak v Žaleci (2.) — Fayene pri sv. Lenartu 2090 fl. — Vrbotič pri Staremtrgu 1020 fl. — Schönwetterjev vinograd v Ljutomeru, 9000 fl. (prostovoljno).

Telegrafične denarne cene 26. julija.

Papirna renta 71. — Srebrna renta 74. — 1860letno državno posojilo 112.60 — Bankine akcije 936 — Kreditne akcije 215. — London 111.55 — Srebro 101.75. — Ces. kr. cekini 5.24. — 20Napoleon 8.90.

Naznanilo.

Podobe vsake vrste, svete in posvetne, med zadnjimi smešne in resne, fantazijske in zgodovinske slike ter podobe iz narave — vse v pozlačenih okvirih (romih) — od 6 do 60 gld., kakor tudi najkrasnejša zrcala za salone od 20 gld. naprej, se dobivajo v prodajalnici v hiši banke „Slovenije“, narodni trg, šte. 24 pri tleh. Posebno lepi

križevi poti

po 280 do 400 gld. (59 1)

Kdor si hoče kaj lepega poceni in priležno napraviti, ima tu najlepšo priliko, ker plača, da skoro ne ve kdaj.

Dovoljujejo se za plačevanje tudi obroki po 6 do 10 mesecev.

C. k. priv. vzajemna zavarovalnica v Gradci.

Oznanilo.

C. k. priv. vzajemno zavaralno društvo proti ognju v Gradci zavaruje premakljivo in nepremakljivo blago vsake vrste, proti ognju; na kar podpisano vodstvo sedaj pri bližajoči se žetvi p. n. gospode gruntne posestnike zaradi zavarovanja poljskih in senoženih pridelkov proti ognju posebno opomni.

Zavarovalne ponudbe sprejemajo se pri vodstvu v Gradci v lastni hiši (Sackstrasse) hiš.-št. 20, pri zastopništvih v Ljubljani in Celovci, kakor tudi pri okrajnih zastopništvih, kjer se vsa opravilna razjasnenja z največjo vljudnostjo delijo. (54 - 3)

Vodstvo vzajemnega zavarovalnega društva proti ognju v Gradci.